

Utrecht, 11 maart 2020

Betreft: Aanbevelingen van NMU en Energie Samen voor concept RES Regio Amersfoort

Geachte bestuurders betrokken bij RES Regio Amersfoort / colleges in de regio Amersfoort,

In het kader van het nationale Klimaatakkoord werken de 7 gemeenten in de regio Amersfoort samen aan een Regionale Energie Strategie (RES). Ook ne beheerder Stedin, Provincie Utrecht en Waterschap Vallei en Veluwe zijn nauw betrokken. Een belangrijk onderdeel van de RES is de uitwerking van gedragen keuzes voor grootschalige duurzame energieopwekking in de regio: hoeveel energie gaan we uit wind en zon halen in 2030 en daarna, en op welke wijze? Als bestuurders bent u met de uitvoering van dit plan aan de slag gegaan en is er een concept RES uitgewerkt, met daarin een bod voor 2030.

Voor de Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) en de energiecoöperaties in de regio is de RES van groot belang om voortvarend, met ambitie, met oog voor zorgvuldige inpassing en met lokaal eigenaarschap invulling te geven aan de energietransitie. In de afgelopen drie maanden zijn wij middels een reeks bijeenkomsten actief in gesprek gegaan met onze achterban: lokale groepen in regio Amersfoort die zich inzetten voor natuur, milieu, landschap en klimaat. Die uitwisseling heeft waardevolle ideeën opgeleverd over hoe de kwaliteit van de RES en het huidige concept-bod kan worden verhoogd. In deze brief geven we u graag onze aanbevelingen mee.

Energietransitie kan Drievoudig Duurzaam

Bij de ontwikkeling van klimaatbeleid is het van belang rekening te houden met een goede maatschappelijke en fysieke inpassing van de beoogde projecten. Om tot een verantwoorde uitrol van grootschalige energie in de regio Amersfoort te komen, pleiten wij daarom voor een energievoorziening die 'drievoudig duurzaam' is:

1. *Energiebesparing en opwekking van duurzame energie* volgens een strakke routekaart om tijdig het doel van een klimaatneutrale regio (en wereld) te bereiken.
2. *Zorgvuldig inpassing* in natuur, landschap en leefomgeving.
3. *Participatie*: betrokkenheid van omwonenden en andere stakeholders in de planvorming; eerlijke verdeling van lusten en lasten; een gelijkwaardige samenwerking met de lokale omgeving en streven naar (minimaal) 50% lokaal eigendom en zeggenschap.

Concrete punten die we aan RES Amersfoort willen meegeven

Passen we de visie 'drievoudig duurzaam' toe op de regio Amersfoort en het huidige concept-bod RES, dan levert dat de volgende aanbevelingen op.

Ambitieniveau:

- **Neem als regio verantwoordelijkheid voor een realistisch aandeel van de landelijke opgave zoals gesteld in het Klimaatakkoord: 35 TWh grootschalig op land in 2030.** Gezien het theoretisch potentieel in regio Amersfoort (3,3 TWh) en de ruime mogelijkheden die er liggen op en nabij stedelijke knooppunten zou in 2030 *minimaal* 0,5 TWh gerealiseerd moeten zijn. Houd daarbij rekening met planuitval: om op 0,5 TWh uit te komen, zou de potentie in zoekgebieden aanzienlijk hoger moeten liggen, met terugvalopties als de voorkeurslocaties niet (volledig) haalbaar blijken.
- **Zet dus in op ruimere zoekgebieden, zodat de kans groter wordt dat de ambitie voor 2030 gehaald wordt.** In zijn huidige vorm is het bod een optelsom van enkele specifieke ontwikkellocaties, waarvan de haalbaarheid nog uiterst onzeker is. Dat maakt het bod kwetsbaar.
- **Maak duidelijk hoe de regio tegelijkertijd meer werk maakt van kleinschalige energieopwekking (zoals 'zon op dak') en energiebesparing.** Gebeurt dit niet voldoende, dan dreigt een afkalking van het draagvlak voor grootschalige oplossingen.

Keuze voor zoekgebieden en locaties:

- **Maak transparant hoe vanuit het totale potentieel aan wind en zon wordt getrechterd naar kansrijke gebieden en het bod voor 2030.** De redeneerlijn naar locaties zien we nu niet terug in de tekst. Van het theoretisch potentieel van 3,3 TWh komt slechts een klein gedeelte terug op de kaart met 'kansrijke gebieden'. Wel staat uitgelegd *dat* belangenafwegingen, een landschappelijke analyse en beleidsmatige restricties hebben geleid tot deze selectie, maar niet *welke* afwegingen bepalend zijn geweest voor de keuzes om gebieden wel of niet op te nemen. Het zelfde geldt voor de vertaalslag van 'kansrijke gebieden'

naar 'bod 2030'. Wij herkennen ons dan ook niet in (een deel van) de resulterende zoeklocaties: zijn er niet veel méér kansen voor zonnenvelden en windmolens langs in infrastructuur, randen van stedelijk gebied en op bedrijventerreinen? Dat heeft de voorkeur boven natuurgebieden als het Eemmeer en de Leusderheide.

- Ontzie kwetsbare natuurgebieden. Zoals gezegd: er zijn voldoende andere locaties en toepassingen voor wind- en zonne-energiemogelijk die veel minder schade toebrengen aan natuur en landschap. Het defensieërrein Leusderheide is het meest waardevolle heideterrein van de provincie Utrecht, een bronlocatie voor veel beschermde vogels en vleermuizen. Een windmolencluster op deze locatie is daarom geen goed idee. Het Eemmeer is een N2000-gebied, van internationaal groot belang voor diverse watervogels. De Leusderheide en het Eemmeer zouden niet als zoekgebied aangewezen moeten worden.

Randvoorwaarden voor projecten:

- Maak een aanzet voor heldere randvoorwaarden waaraan grootschalige energieprojecten moeten voldoen. De gewenste wijze van inrichting en inpassing van projecten verdient een prominenter plaats in het document. De kwaliteit van projecten wordt in grote mate bepaald door de wijze waarop plannen worden uitgewerkt in samenspraak met bewoners en stakeholders. In het bijzonder:
- Maak 'minimaal 50% lokaal eigendom' een harde voorwaarde voor alle zonnenvelden en windmolens. Hiermee komen lokale initiatieven in positie voor een gelijkwaardige samenwerking met commercieel ontwikkelaars, opdat de projecten optimaal meerwaarde kunnen creëren voor de lokale gemeenschap.
- Werk in zoekgebieden met gebiedsprocessen, waarin bewoners en belanghebbenden gezamenlijk de spelregels uitwerken voor locatiekeuze, inrichting en verdeling lusten/lasten.
- Stel regels op voor een zorgvuldige landschappelijke inpassing/inrichting, aansluitend bij *best practices* en gebiedskenmerken. Belangrijke aspecten zijn onder meer: wijze van ecologisch vooronderzoek¹, mitigerende maatregelen en kansen voor versterking van natuur- en landschapskwaliteiten. Deze randvoorwaarden moeten vervolgens geborgd worden in gemeentelijke beleidskaders.

Ruimte voor lokale initiatieven:

- Zet de regio niet op slot voor lokale initiatieven op andere locaties dan aangegeven in het concept-bod. De bijdrage van sommige gemeenten is nu beperkt, terwijl ook daar initiatieven van onderop (energietoepassingen) met draagvlak projecten zouden kunnen realiseren. Met name de beeldvorming is hier belangrijk: leg in het document helder uit hoe wordt omgegaan met initiatieven die buiten de kansrijke gebieden vallen, of niet meegenomen zijn in het bod voor 2030.
- Communiceer helder over de status van lopende initiatieven. Nog niet al deze initiatieven zijn reeds vergund. Hoe maakt de regio de afweging of deze projecten nodig en wenselijk zijn?

Er liggen volop kansen voor een ambitieuze RES in de regio Amersfoort met aandacht voor natuur & landschap en participatie van de omgeving. En we zien ruimschoots mogelijkheden om de doelstellingen voor 2030 te halen. Wij verzoeken u om onze aanbevelingen in overweging mee te nemen tijdens uw collegebehandelingen.

Tot slot: in het vervolgtraject tot de uitwerking van de RES 1.0 zouden wij graag actiever betrokken worden dan in de afgelopen fase is gebeurd. Wij bieden aan een bijdrage te leveren aan de concretisering, onder andere voor de randvoorwaarden voor projecten en selectie van locaties.

Met vriendelijke groet,
Mede namens Energie Samen

Joris Hogenboom, directeur Natuur & Milieufederatie Utrecht

¹ Zie hiervoor ook de [Checklist natuurbelangen bij windenergie op land](#) en de [Checklist natuurbelangen bij grondgebonden zonneparken](#).